

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

FOLKVÄNNEN.

En illustrerad Månadsskrift

för

Bildning och Nöje.

N° 3.

Mars

1851.

Prenumerationspriset å denna tidskrift är för helt år eller 12 häften: **1 R:dr banko.** Prenumeration emottages hos de fleste Herrar Bokhandlare i Sverige och Finland, samt på alla postkontor, med tillägg af det postförvaltarearfvode, som kan betingas. — Om prenumerationsmedlen insändas till förläggaren, erhåller requirenten tidskriften sig tillsänd med posten under korsomslag. — Privata prenumerantsamlare erhålla hvarvt 11:te ex. gratis, om de anmäla sig direkte hos förläggaren.

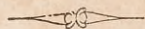
Borgholms Slott.

Borgholms Slott.

På midten af Ölands långsträckt kust höjer sig en brant klippa, som för seglaren genom Calmar sund erbjuder åsynen af de storartade ruiner, som en gång varit Borgholms slott, ett bland de ståtligare i vårt fädernesland.

Under medeltiden spelade detta slott en stor rol bland de "fasta hus" som tillhörde kronan och enligt den tidens statskick uppdrogos åt mäktiga länshafvares vård. Borgholms slott var ett af de betydligare, och många i vår medeltidshistoria berömda namn äro derföre fästade dervid. Konung Birger har här någon tid hållits fängslad af sina bröder; Erik af Pommern uppehöll sig här en tid, då han, uttrötad af trettioåriga strider, lemnade sina tre riken, hvilkas förening, grundlagd af hans företrädarinna, han icke mäktade fortbilda till ett verkligt samlif. Carl Knutsson hade slottet i förläning under Christofers regering, och under hans egen regering var det skådeplatsen för strider emellan Svenskar och Danskar. Den orolige erkebiskopen Jöns Bengtsson Oxenstjerna slutade här sin lefnad. Slutligen har slottet varit den ort der tvenne thronföljare afbidat tiden för sitt anträde till regeringen. Den förste var Erik den XIV., om hvars vilda nöjen man ännu vet att förtälja på ön. Den andre var Carl Gustaf som här i jagt och dryckeslag sökte förgäta den overksamhet, hvar till hans företrädarinna misstänksamt dömt honom. Han fullbordade härunder äfven den af Johan III. påbörjade anläggningen af slottet, sådant det ännu, ehuru till en del i ruiner, förefinnes. Borgholms slott i sitt fullständiga skick var ett af de skönaste i Sverige. Men efter Carl X:des thronbestigning öfver-

lemnades det nästan omedelbart åt förfallet, som dessutom påskyndats af eldsvådor och fientliga härjningar.

Några ord om Bildningens Begrepp.

(Forts. o. sl. f. N:o 2.)

Inför den bör förnämbheten böja sin stolta hjessa; ty det är just den som utgör ett folks och ett lands största styrka. I ett samhälle, der Bildningen värderas, der den trängt till djupet af folkets sinne, der skall ej tvedrägtens, ej laglöshetens, ej borgarkrigets hydra förtära folkets välbefinnande och landets välsignelse, der skall enighet och frid, der skall glädje och förnöjelse bygga och bo. Den skall vara lås för bondens lada och värn för landets gränssor. Den skall vinna rikare och, framför allt, varaktigare segrar, än de som vinnas på slagfältet. Vi se det af alla länders bildningshistoria. Rom är ej mera hvad det fordom var och Grekland har upphört att vara den europeiska bildningens sakkörare. Men de beherrska ännu världen ur sin graf. Deras snillen sprida ännu ljus öfver jorden; deras exempel lära oss mannamod och trofasthet, fosterlandskänslans högsta dygder. Deras konstnärliga skapelser påminna oss ännu om sagens lyckliga, skuldfria tid, då i mensklighetens morgon hulda gudamagter ännu gästade på jorden och lärde oss att älska det stora i handling, det sanna i vetande och det sköna i konst. Se der bildningens eviga, oförgängliga, allt besegrande magt!

Vi hafva nämnt, att bildningen är bestämd att blifva allas gemensamma egendom. Att söka åvägabringa detta har varit vår tid förbehållet, och det är och skall blifva dess evärdeliga ära. Man

må säga om dess tendenser hvad som helst; man skall dock svårligen kunna neka, att det ju ligger någonting ganska stort och skönt i den tanken: "vi äro alla bröder; låtom oss då dela andans skatter oss emellan som bröder. Solen lyser ju för alla, vederqvicker och gläder alla; så bör det ock vara med det ljus, som kommer ännu högre ifrån; låtom oss härtill bidra!"

Bland de många försök, som gjorts och göras för utförande af denna tanke, är ett, som är alldeles egendomligt för vårt fädernesland, och detta är våra så kallade Bildnings-Cirklar. I sjelfva ordet ligger en hög och skön hänsyftning. Cirkeln är en sinnebild af oändligheten. Den uttrycker i ordet Bildnings-Cirkel den sanna bildningens eviga, oförgångliga natur. Men den har ock en annan betydelse. Den häntyder på den förening, som ingåtts af bildningsökande och bildningsmeddelande män, för att vinna Bildningens ädla skatter och att stå såsom en värnande mur mot råheten, okunnigheten och alla dess följeslagare.

Det finnes på jorden ingen god, hög och ädel tanke, intet redligt företag, intet verksamt nit, som ej af okunnigheten eller illviljan vanställes, förtydes och ned-sattes. Så har det ock gått med Bildnings-Cirklarne. Man hör ej allenast påstått, att de icke vore nyttiga, utan till och med att de vore skadliga. Man har sagt att de lägga hyende under okunnigheten, att de väcka andeligt högmod, att de införa en halfbildning, som är sämre än sjelfva okunnigheten och råheten. — Det skulle ej vara utan sitt intresse, om omständigheterna tillåto, att här ingå i allvarsammare undersökning om dessa tillmälen, för att tillse i hvad mån de framkastade beskyllningarne kunna vara grundade eller ej. Men vi måste för denna gång åtnöja oss med att lätt vid-

röra dem, för att i sammanhang dermed uttala vårt eget omdöme. För dem, som ej anse att folket behöfver någon bildning, hafva vi ej något svaromål. Vi blott göra dem uppmärksamma på, först skefheten af deras egen Bildning, hvilken skefhet visar sig deruti, att den ej känner ett behof af att meddela sig, sedan på de möjliga följderna af deras strypsystem, som förr eller sednare måste kullkastas; och ve dem då, om de få betala mer för mindre, om råheten och barbariet skulle med hela sin tyngd öfverfalla dem och återgälda det förtryck, som de tillfogat, och taga ut hämd för det ljus, som af dem blifvit undanryckt.

Hvad åter de missledda påstående beträffa, att Bildnings-Cirklar blott åstadkomma halfhet och ofullständighet i Bildningen, få vi svara: "hvar finnes den som kan säga: jag har uppnått all bildningshöjd, jag har tömt vetandets djup, jag har funnit sanningen i dess fulla klarhet." Allt hvad vi veta är ju endels, är ju fragmentariskt. Först om vi blifva lärda, inse vi huru oändligt mycket, som återstår att vinna i sökandet efter sanning. Fullkomligheten blir ej den dödliges lott förr än en gång deruppe, då de jordiska dimmorna gifvit vika och då anden, ej mera bunden af de jordiska banden, kan glad och fri lyfta sig till sitt upphof.— Man säger att Bildnings-Cirklar väcka andeligt högmod. Ej omöjligt är att en och annan anser sig något vara för det han inträdt såsom medlem i ett sådant sällskap, och att han ser med förakt ned på dem, som ej dela denna förmån med honom. Men icke bevisar detta något emot Bildnings-Cirklarne. Kan ej sjelfva Christendomen leda till andeligt högmod? Men ingen vill väl dock, att den därför skall undertryckas. Finnes någon dygd så hög, någon känsla så skön, att den ej kan urarta? Hvarföre skulle man då kunna

antaga, att känslan af Bildningens värde skulle ensam kunna bestå provvet! —

Det är i afseende på Bildnings- Cirklar tvenne väsendtliga punkter att observera: den ena, att ingen må i desamma inlåtas, som ej förut förvärfvat de till en allmän uppfostran nödvändigt hörande stycken, eller om detta ej skett, att Bildnings- Cirkeln då på enskild väg bibringar dessa så kallade elementer, för att göra den sökandes fattning, omdöme och begrepp tillräckligt odlade och redde för inhämtande af de ämnen, som under form af föredrag uti Bildnings- Cirkeln meddelas. Den andra punkten är den, att föredragens ämnen väljas hufvudsakligen bland sådana, som för de arbetande klasserna äro af vigt att känna, som i möjligaste mån äro af en praktisk användning i allmänna lifvet, som på samma gång upplysa och förädla. Det följer af sig sjelft, att dessa framställningar böra vara affattade i ett språk, och meddelas på ett sätt, som ligger inom de bildningssökandes fattning. Sker detta, lifvas dessutom Bildnings- Cirkelns sammankomster af musikens toner, gifvas der vidare exempel af Bildning och vett, ej allenast i ord, utan ock i handling, så skola Bildnings- Cirklar ej undgå att uträtta mycket godt till förädling och uppmjukande af sinnet. För öfrigt äsyfta Bildnings- Cirklar egentligen ej att vara skolanstalter, ej att genomföra vissa lärokurser, ej att plugga visdom i menniskor. Utan de anse sig hafva uppfyllt sin bestämmelse, om de kunne väcka och lifva den gnista af andeligt ljus, som ligger i hvarje menniskohjerta, om de, jemte skolor, kunna bidraga till uppfostrande af släktet i de dygder, som böra pryda den enskilda menniskan, i de kunskaper, som äro oundgängliga för att rätt känna oss sjelfva och våra förbindelser, i de färdigheter, som utgöra villkoret för trefnaden af vårt medborgerliga lif.

—Kunna Bildnings- Cirklarne åstadkomma detta, då äro de värda att fortsätta sin verksamhet. Då skola de trotsa anfall, ännu svårare, än de varit, som man hittills rigtat emot dem.

W.

Spegeln.

Ur en Sjömans dagbok.

Skizz af Onkel Adam.

Jag minns, som om det varit i går, en dag då jag var liten. Jag satt på vedhögen vid spiseln i mina föräldrars lilla kammare och lekte med att af spån och bark göra små båtar, ty lusten för hafvet låg i mig och jag tyckte mig alltid till sinnes ungefär såsom en Tropikfogel om han vore tvungen att bo i en trädgård. Det tycktes mig så instängdt på land; men därför byggde jag små skepp och satte ut dem i sjön — och så seglade mina barnsliga tankar med dem på den vida rymden.

Som sagdt är, det var en af de få dagar man minnes hela sin lefnad igenom. Far kom hem tidigare än vanligt och genast då han steg in, sågo vi barn, min äldre bror och min syster, att han hade något under rocken, som han sökte dölja. Hvad har du der Jon, frågade mor — men far min skrattade blott och sade: jo jo gissa! Hvad är det far? hvad kan det väl vara? började nu vi barn att bestorma honom med frågor. Ändtligen drog han småskratande fram rariteten. Ser ni, sade far; Handelsman här borta på gatan hade talat vid mig att hjälpa hem en hop skräp, som han köpt på salig Prostens auktion — och det skedde; doribland var också en spegel — lät bli barn!

tillade han och höll rockskörtet öfver spegeln, — och den tyckte jag om, så att då Handelsman betalade mig, sade han: Hör på Jon, sade han, du tycker om spegeln, sade du?

Ja Gudbevare patron. — Näh, så ta skräpet då på köpet — och så fick jag spegeln. Det är en underlig en, må ni tro.

Med dessa ord blottade han glaset och så det var ej någon vanlig spegel utan en sådan gammaldags som var prydd med en målning på glaset, omgifven af den speglande ytan.

Ser ni hvad det är? frågade far.

Frälsaren, sade min äldste bror och knäppte händerna tillsammans; Jesus Christus, hviskade jag och betraktade bilden. Ack det är Christus sjelf bakom glaset, jublade vi alla. Se hur han ser på mig sade min bror Jon — nej på mig ser han ropade syster Hedda — men det verkliga var att den gode Frälsaren såg på mig, så trodde jag då; men sedan märkte jag nog att han såg på oss alla med sina af kärlek och försoning strålände ögon.

Far hängde upp den gamla spegeln på väggen, ramen var mörk, dess förgyllning var smutsad och borta, de fordnade prydnaderna sönderallna, men bakom det klara glaset, djupt inne, ty det var tjockt, log bilden genom spegeln mot oss, alltid lika lugn, lika frisk och lika full af kärlek, som första dagen.

Vi bodde den tiden temligen bra för hyra i en stor gård der vi hade vårt lilla rum. Det var snyggt och treffligt, ty far och mor arbetade flitigt och Gud nåde oss om vi skräpade ner. Mitt skeppsbyggeri gaf derföre anledning till mängen förargelse och skulle gjort mera, om syster Hedda icke tyckts enkom vara tillkommen för att hålla fint. Hon plockade upp stiekorna flitigt

som en myra och klagade icke på mig som gaf henne arbete.

Men rummet var mörkt och instängdt; ty de omgifvande husen nästan skydde himlen, så att ingen solstråle kom dit in, äfven på den skönaste sommardag då svalorna qvittrade på taket och fjärilarna fladdrade i den instängda trädgården, som gränsade intill. Det blef nu för oss barn en ny syssla att hvar Söndag omgifva vår spegel med löf och blommor och tälla med hvarandra i uppfinning, ty det gick i tur. Emedlertid blef det alltid Hedda som vann seger i denna täflan att pryda rummets enda dyrbarhet, spegeln med Frälsarbilden.

Det var en mörk höstnatt några år derefter. — Det blåste hårdt och lämmarna på magasinet midt emot slogo och slarade, under det att löfven, som i stora massor snöade ner från lönnarna, hvilka tittade öfver trädgårdsplanen, prasslande gjorde en ringdans på den tränga, stenlagda gårdsplanen. Plötsligen vaknade vi alla nästan på en gång, ty ett klart sken upplyste hela rummet, som såg rödt ut som en bakugn.

Elden är lös, elden är lös, ropade min far och mor på en gång och störtade opp. Så var det magasinet, der man förvarade hampa, tjära och andra brännbara ämnen, som stod i ljus låga.

Det var ej många ögonblick att tänka på räddning, ty vår utgång var åt gårdsplanen der nu tegelpannor och brännande spånor och bräder oupphörligt regnade ner. Icke hade vi så mycket kläder och derföre kommo de snart på och nu skyndade mor, bärande Hedda och far ledande oss gossar ut, bärande vårt lilla bokförråd: Biblen och Psalmboken. Men just i dörren kom jag att kasta en blick in i rummet och se, det guistrande skenet föll på vår

rara spegel och jag såg Frälsarens ansigte. Det var sig ej likt, tyckte jag; hans milda, himmelska ögon tycktes sörjande se efter oss, och i mitt hjerta tyckte jag liksom att någon frågade mig: Barn, glömm du mig i din nöd, hvem kan dig hjälpa utom jag som är kärleken och lifvet. Denna tanke var så liflig, att jag ryckte mig lös från min far, störtade åter in i rummet och tog ned spegeln.

Nu tyckte jag i min barnslighet att ej något ondt kunde hända mig; ty det hade jag ändå gjort för den gode Guds skull och icke för spegelns eller den målade bildens.

När vi kommit ut, hade vi ej gått många steg förr än en fallande bräda träffade min mor, så att hon föll till jorden.

Hade ej vi andre skyndat, hade hon blifvit öfverhöljd af de brinnande spånorna, som like ett kinesiskt fyrverkeri, sådant jag ofta sett i Canton och Macao sedan, lik en gnistrande ström föll ned från det höga branta taket.

Vi buro bort henne; men hvar skulle vi taga vägen? Då fann min far källardörren öppen till ett närbeläget hus — der inburo vi vår mor, afdånad. Den lilla mörka källardörren tycktes halva varit bebodd, en usel säng, ett rankigt bord och en gammal stol var dess möblering. Det var ljust äfven der af elden, men dit tycktes den ej kunna nå. Derföre blefvo vi kvar. Min mor slumrade länge, men äntligen vaknade hon åter och såg sig förundrad omkring — hon tycktes ej minnas något utom sina barn, och vi måste alla ställa oss vid sängen, på det att hon i det osäkra ljuset skulle kunna känna igen att det verkligen vore vi. Gud vare tack och lof att ni ären här alla, sade hon med matt röst, Gud vare lof.

Allt hvad vi egde är borta, sade min far, allt, allt. Men vi ha ändå barnen käre Jon, blef vår mors svar.

Och spegeln, tillade jag, ej utan en liten känsla af fåfänga.

Ja — ja, deri har du rätt, yttrade min mor — och det bästa vi egde ha vi kvar, vår förtröstan på Gud.

Dessa ord lugnade oss och jag steg mycket högtidligt upp på sängbrädan och hängde upp vår enda egendom, den gamla spegeln.

Utanför oss hörde vi folkets buller, sprutornas enformiga gnisslande och pumparnes slag; då och då öfversköldes vår vägg med en vattenflod, troligen för att hindra den att fatta eld; vattnet sprutade in genom den söndriga rutan, men det hjälpte far med en halmsudd ur sängen. Min mor blef allt svagare — bullret utanför bortdog, sprutornas gnissel tystnade; det blef mörkt i rummet. Hur är det med dig? frågade far. — Det blir snart bra, svarade vår mor, bättre, bättre än det någonsin varit. Vår far gret, vi hörde hur han snyftade och vi hörde vår mor hviska tröstens ord i hans öra — och vi sutto der i dunklet och greto tyst, ty mor tyckte ej om när vi greto, derföre föllo tårarne så sagta ned, smögo sig ur ögonen och halkade ner för kinderna, liksom för att gömma sig omkring hjertat.

Äntligen ljusnade det; ett klart purpurrodt sken skimrade snart i den tränga källaren och vi torkade våra ögon, så att ej mor skulle se att vi grätit. Men hon märkte det ändå. Ni ha grätit barn, sade hon sagta och matt — det borde ni ej göra. Nej mor, det kommer af morgonrodnaden, sade vi och ströko oss i de rödgråtna ögonen. Det är morgon nu, sade vår mor —

tacka och lofva Gud för hans nåd i denna natt.

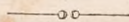
Vi föllo på knä vid sängen och vår goda mor hviskade mycket, jag vet ej hvad, men det lät som böner; ändtligen tystnade hon och vi hörde vår far flera gånger hviska hennes namn, utan att få svar. Då sågo vi upp och se: vår mor slumrade, tyst och stilla, utan andedrägt och utan smärta. Er mor är död, sade vår far dyster. Då såg jag opp åt spegeln och för första gången glänste en klar solstråle på det gamla glaset och bilden sken som förklarad. Der var något som fladdrade på rutan det var en höstfjäril, som ville ut ur källarlufden, ut i solljuset. Det var ej svårt; rutorna i den fattiges usla gömma ha hål nog för fjärilarna. Han flög snart, fri och glad derute.

Dessa begge, spegeln och höstfjärilen, hafva sedan alltid i min tanke hängt tillsammans; de påminna mig om min mor, om hennes sista ord och om död och uppståndelse, nåd och försöning i ljuset.

Den der spegeln har jag ännu i min koj på fartyget — och då det har varit ruskigt på hafvet och stormarne rasat och skeppet som en leksak kastats af vågorna; då vi i tjocka drifvit mot okända kuster och då åskan mellan vändkretsarne insvept himmelen i natt och eld, har jag tänkt på min mor, på sista gången Gud räddat mitt lif — och jag är nu som då lugn och full af förtröstan.

Mina syskon äro fattigt men godt folk; min bror är sjöman liksom jag och vi följas åt; min lilla vrå är vårt Bethel, der vi tillsammans glädja oss åt vår barndoms mörka och ljusa dagar. — Min syster är gift och har en hel skara barn. Och då vi efter års-

långa resor komma hem igen, står hon alltid på stranden och alltid, hittills åtminstone, har hon på armen haft en liten en, med blå ögon, som nödvändigt vill se den der underliga spegeln med Frälsaren på, som Morbror Jakob har i sin koj och som hon aldrig har sett. Det är då en ny telning af syster Heddas barnaskara, och då jag visar honom spegeln, säger han liksom jag sade då jag var liten: Frälsaren ser på mig med sina goda ögon. (Folkbladet.)

Skuggor och Ljus.

Teckning utur Lifvet.

(Forts. o. sl. f. N:o 2).

Margaretha såg och kände det. Hon sörjde i hemlighet — aftnarne, då hon satt ensam hemma, voro sorgliga och dystra — och slutligen, när Hyfvelin ej instälde sina besök, såsom hon i början hade hoppats, utan fastmer längtade hemifrån, fattade hon mod och bad honom ej mer öfvergifva henne.

— Hvarföre skulle jag det göra, blef svaret; vi göra ju ingenting ondt; vi samtala rörande stadens och statens väl.

— Älskade, svarade hustrun, hvad rör dig staden och staten? Din familj är din stad och din stat. Om du i den och med den rätt uppfyller dina pligter, då är du den bästa medborgaren.

— Hvad menar du dermed, goda hustru, sade mannen något het? Uppfyller jag då ej mina pligter?

— Ej såsom förr, älskade man, svarade hon. Tag det ej illa upp; men mitt hjerta och mitt medvetande plåga mig; jag måste säga dig det: du försummar något dina göromål. I går, vet du ju, i går ville borgmästaren hafva

sitt skåp; men du gick ut kl. fem och arbetet blef stående ofullbordadt.

— Ja väl, sade mannen något förtretad, jag hade i staden att göra; vi skulle sätta upp en inlaga till magistraten. Utan mig går det ej — och — borgmästaren dog ej för det han icke fick skåpet.

— Han har skickat bud och sagt att han ej nu vill hafva det; det kommer således att stå osåldt.

— Borgmästaren är en narr, utfor snickaren förtretad. Dessa byråkrater, alltid vilja de pressa oss stackars handverkare. Men vänta litet; ordningen kommer väl någon gång till oss ock.

— Men, goda du, sade hustrun mildt, borgmästaren har ju alltid varit så artig och vänlig emot dig, och det är ej hans skull, att skåpet ej blifvit färdigt i rättan tid.

Hon såg nog att hennes ord ej skulle bära någon frukt. Derföre teg hon. Men hennes bedröfvade och nedslagna min talade högre till mannens hjerta än hvad orden förmådde. Han fann, att hennes åsigt ej var så oriktig och ej gjorde sålunda ett försök att draga sig ifrån sällskapet och blifva mer huslig. Försöket misslyckades. Fåfänga och begär att lysa förde honom snart på afvägar, och snart skulle något ännu obehagligare inträffa.

Den franska revolutionen utbröt. Frankrike förklarades för republik; såsom gnistor i ett krutfat föllo underrättelserna om dessa händelser ner i folkens hjertan. Äfven till den lilla staden, skådeplatsen för vår berättelse, nådde de politiska rörelserna. Äfven der höllos tal, föreslogos politiska skålar och rabulisticerades af hjertats grund. Hvilken näring för vår goda snickaremästares politiska enthusiasm och skarpa statsmannablick! Han lefde i libera-

lismens luftiga gemak, för att ej säga luftslott. Han vann dagliga triumfer, såsom politisk tänkare och talare. Hvad underligt i det! Mången skralare politikus än han har vunnit lagrar och firat triumfer.

Emellertid gick det nu med honom, såsom det i allmänhet plägar. Om sitt arbete bekymrade han sig ej mer, utan lemnade detta åt sina biträden. Tidigt på morgonen gick han ut hvarje dag, för att arbeta, med ord, för landets väl. Att hans eget gick under märkte han ej. Först sent kom han åter, trött, utsliten och hes af de många talen. Vanligtvis var han då ock nedstämd till lyonet och vresig, såsom det en politikus eignar och anstår. Knappt hade han ett par ord att säga sin familj. Barnen såg han knappast; de sköna aftnarne ute på gården voro försvunna, såsom en dröm, och förnyades ej mer. I stället för den fordna glädjen, munterheten och glammet hörde man den stackars hustruns snyftningar och suckar. Frid och glädje hade vikit utur huset, såsom utur dess innevänares sinnen. Den goda handverkaren sjelf märkte att det politiserande lifvet mer upprörde än tillfredsställde, mer smickrade fåfängan än gaf näring åt hjertat. Hans anhang hörde väl ännu rätt gerna den politiska visdom, som han för dem utkramade, men en styrkedryck emellan de varma talen ansåg man dock såsom något väsendtligt. Mäster Hyfvelin, för att ej skada sin popularitet, måste tömma mången bål med de politiska vännerna, ehuru detta behagade honom mindre än den enfaldiga hopens bravorop. — Nu hände en vacker dag, att hans gesäller ville arbeta mindre och dock hafva större aflöning, åtminstone hundra procent mot förr. Detta var ju ock fullkomligt enligt de grund-

satser, han sjelf predikat; men han älskade ej revolutionen, då den rörde honom sjelf; han måste därför jaga de upproriska på dörren, tvärt emot de strålande filantropiska grundsatser, han förkunnat. Härtill kom att beställningar ingingo, som ej kunde utföras. Förargelser af många slag, missnöje, början till nöd! Hvad var då att göra, hålla tal, skrälla politik och — svälta, eller att arbeta, vara verksam och — lycklig. Mäster Hyfvelin fattade sitt beslut, gaf politiken, kabblet, skålarne, bifallsropen på båten och gick hem.

På gården var allting stilla. Ingen fanns der. Han smög sakta till sin verkstad, der tre gesäller arbetade i stället för tolf, hvilket förr var händelsen. Han afkastade sina helgedagskläder, påtog den gamla bekväma, trefliga arbetsjackan, och sålunda utstyrd gick han in i det välkända hvardagsrummet, hvars dörr stod öppen. Solen i sin nedgång kastade milda strålar genom murgrönslingorna, som kransade fönstret och dörren. Utifrån inträngde det angenämaste blomsterdoft. Foglarne sjöngo sin sista aftonsång. Lugn och frid herrskade öfver allt, blott ej i hans eget hjerta. Hyfvelin lutade sig mot dörren och betraktade stilla de sina. Jag dåre, tänkte han och sade för sig sjelf, hvad skönare lycka kan det gifvas än der i kretsen af de sina! Jag narr, som ej förr kunde inse vanskligheten och ändamålslösheten af hufvudlösa politiska sträfvanen.

— Margaretha, sade han högt med glad stämma.

— Älskade man — du, och redan så tidigt, svarade hon och sprang upp. Och hvad ser jag: i den gamla kära arbetströjan? Vill du ej vidare gå ut.

— Icke i dag, icke i morgon, icke

någonsin, svarade han leende. Med den gamla tröjan har jag återtagit det gamla hjertat.

— Himmel, hvad säger du, hvad hör jag, utropade hon. Jag drömmer, icke sannt.

— Om du drömmer att din gamla lycka återvänder, så drömmer du riktigt, sade han med en kärleksfull blick. Jag har blifvit klok igen.

— Store Gud, du vill då gripa till hyfveln i stället för pennan, stammade frun.

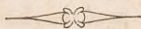
— Med ett ord, jag har nedlagt min funktion som ordförande i dessa välsignade sällskaper. I stället för att göra konstitutioner, vill jag, såsom förr, göra stolar och bord.

— Med ett utrop af glädje störtade Margaretha i mannens öppnade armar. Längre och innerligen omfamnade de hvarandra, och aningen om en återvändande lycka lockade fårar utur Margarethas ögon. Barnen förstodo ej hvad detta hade att betyda, men då de sågo sin far glad, fröjdades de i sin ordning.

Hyfvelin var nu åter den forna allvarsamme, duglige arbetaren och lät ej vidare indraga sig i förförelse. Brända barn äro rädda för elden, och han visste nu huru mycken lycka som finnes derute i världens ström. De förra vännerna och kamraterna kommo för att öfvertala honom att åter gå ut med dem; men han afslog det, sägande: hyfvelbänken är min plats och andra förstå kanske bättre än jag att politisera och regera — åt dem vill jag öfverlemna det.

Då de sålunda försökt sin lycka några gånger, vände de tillbaka: De gamla kunderna kommo åter, likasom de gamla gesällerna, sedan de pröfvat några politiska mästars tienst:

Gå nu förbi mäster Hyfvelins bostad. Du skall finna dem om aftonen uti trädgården. Der skall du höra glädje och gamman. Fråga ej då, om lyckan bor derinom. Så fröjdas man blott utur ett rätt lyckligt hjerta.

Om Förmörkelser i allmänhet och i synnerhet den totala solförmörkelsen d. 28 Juli innevarande år.

Den 28 Juli innev. år något före kl. 3 e. m. inträffar en ovanlig solförmörkelse, som i Bohuslän och Halland, en del af Dahlsland, Westergöthland, Småland och Skåne samt i hela Blekinge, blifver total så att hela solen under några minuter undanskymmes af den mörka månen, och dagsljuset derigenom, så länge detta undanskymmande varar, förvandlas, om just icke till mörk natt, åtminstone till en djup skymning. Som ett sådant fenomen inträffar mycket sällan, och solens fullkomliga betäckning af månen under denna förmörkelse, i en viss sträcka af Sverige, kommer att fortfara nästan så länge som det någonsin är möjligt, så bör detta sällsynta tillfälle att iakttaga himlahalvfvets utseende, mörkrets tilltagande och djup, månens omkrets, under det Solen af honom helt och hållet undanskymmes, temperaturens af- och tilltagande under förmörkelsen, djurens beteende under det korta mörkret samt planeterna Merkurius och Venus, af hvilka den förstnämnde då befinnes sig omkring 15 grader öster om solen och den sistnämnde ungefär lika

långt på den vestra sidan om henne, ej blifva obegagnadt. Äfven planeterna Mars och Jupiter äro på samma gång uppe öfver horisonten, den förre på vestra och den sednare på östra delen af himlahalvvet. Det följande innehåller en förklaring öfver förmörkelser i allmänhet samt de särskilda omständigheter som komma att inträffa vid den ifrågavarande.

(Se Fig. 4.)

Omkring tvenne klot, BC och DE, kan man föreställa sig en böjlig yta, t. ex. ett stycke papper, vara omvecklad, berörande dem i cirklarne BC och DE. Äro kloten lika stora så blifver papperet en *cylinder* eller ett jemntjockt rör, men äro de olika, så blifver det en *kon* eller en *strut*, i hvilken man nedsläppt tvenne olika stora kulor, den mindre närmast spetsen. Ju mindre skillnaden är emellan båda klotens genomskärningar BC och DE, på desto större afstånd befinner sig konens spets A från det mindre klotet. Den räta linien SIA, som man kan föreställa sig dragen genom båda klotens medelpunkter S och I, kallas *konens axel*. Känner man afståndet SI mellan båda klotens medelpunkter, äfvensom deras radier SB och ID, så kan man beräkna, huru långt konens spets A ligger ifrån det mindre klotets medelpunkt I. Är ID t. ex. hälften så stor som SB, så blir äfven IA hälften så stor som SA, eller IA lika med IS. Är ID en fjerdedel af SB, så blir IA en fjerdedel af SA, så att SI är $\frac{3}{4}$ af SA och IA $\frac{1}{4}$, eller IA är $\frac{1}{3}$ af IS, o. s. v. Om S föreställer solen och I, jorden, så är solens radie SB 412 gånger större än jordens radie ID. SI innehåller alltså 414 delar af SA, då IA innehåller blott 4 del. Men jordens afstånd SI från solen är omkring 24000

gångar större än jordens radie ID. Däviderar man detta tal med 111, så finner man att AI är 216 gånger större än jordradien ID.

Genomskär man konen ABC hvar som helt, t. ex. i FG eller HK, lodrätt mot axeln SA, så uppkommer en cirkel FmGn eller HoKp, som blir allt mindre, ju närmare skärningen göres intill spetsen A. Förställer S solen och I en mörk kropp t. ex. jorden, så kunna inga solstrålar inkomma i konen DEA, emedan ljusstrålarne gå i räta linier och icke kunna genomtränga den ogenomskinliga jorden. Denna mörka del af konen kallas *helskuggan*, derföre att hvarje kropp som innan den deri inträdde, belystes af solen, icke kan träffas af någon enda solstråle, från hvilken punkt som helst af solen. Drager man deremot räta linier från C till D och från B till E, så skola dessa bestämma en annan omvänd kon, hvilken omgifver helskuggkonen, och som kallas *halfskuggan*, emedan en kropp som kommer inom denna, väl kan belysas af några delar af solen, men ej af hela solen. Den bredare delen BCED af hela konen kunde deremot kallas: *ljuskonen*.

Emedan jordens medelpunkt I, under loppet af ett år, går rundt omkring solen i jordbanan (ekliptikan), ligger helskuggans axel ständigt i denna banas plan LSM, men går rundt omkring i densamma, likasom visaren på en urtafla, i rigtningen LAM. Går nu månen genom helskuggkonen t. ex. i linien po, uti genomskärningen HK, så belyses han, så länge denna genomgång varar, icke längre af solen, och blir således mörk, hvilket kallas *månformörkelse*. Ju närmare dess medelpunkt i midten af formörkelsen kommer intill axeln AS, således till ekliptikan, desto längre varar formörkelsen, och går den genom sjelf-

va axeln, så kallas formörkelsen *central*. Då månen icke går så långt från ekliptikan, att den helt och hållet inkommer i skuggan, kallas den *total* (fullständig) i motsatt fall kallas den *partial* (ofullständig). Att jordskuggans genomskärning på det stället är stor nog att skymma hela månen, synes af det följande: Skuggans diameter HK är lika stor del af jordens diameter, som månens afstånd A från konens spets är af konens hela längd AI. I det föregående befanns AI vara 216 jordradier; men månens medelafstånd Ir från jordens medelpunkt är 60 jordradier; altså är $Ar = 156$ jordradier och $HK = \frac{156}{216}$ eller $\frac{13}{18}$ af DE. Men jordens diameter DE förhåller sig till månen som 11 till 3. Multiplicerar man altså detta bråks täljare med 11 och dess nämnare med 3, så får man $\frac{143}{54}$ eller mycket nära $2\frac{2}{3}$: det är, diametern af skuggans genomskärning på detta ställe är $2\frac{2}{3}$ gånger större än månens diameter.

Går ett mörkt klot, t. ex. planeten Venus eller Merkurius i linien nm uti genomskärningen FG, genom ljuskonen, så kan man i en punkt a på jordytan föreställa sig spetsen af en kon abc, som berör planeten och hvars grundyta bc befinner sig på solytan. Denna del af solens yta skall följaktligen för åskådaren i a vara dold af den mörka planeten, hvilken synes såsom en rund svart fläck, flyttande sig öfver solskifvan från öster åt vester (från venster åt höger). Detta kallas de nedre planeternas *passage* eller genomgång öfver solen.

För en annan åskådare i punkten e skall deremot planetens underkant synas i rigtningen ef, altså öfver solen, tillfölje hvaraf, för denne åskådare, ingen genomgång blir synlig.

Är deremot månen det mörka klot,

så är detta afstånd från jorden så litet, att, oaktadt dess radie är 411 gånger mindre än solens, synes han dock ungefär lika stor som hon. Tänker man sig en rät linia från punkten a på jorden, genom månens medelpunkt (axeln i konen abc) så skall denna, då månen rör sig från m till n, gå öfver solskifvan från dennas vestra (högra) till dess östra (venstra) rand; och ifall denna axel går norr om solens medelpunkt, skall för åskådaren i a endast den nordliga delen af solen undanskymmas, hvilket då kallas en *partial solförmörkelse*. Går denna axel rakt genom solens medelpunkt S, och synes månen samtidigt, tillfölje af sitt afstånd, större än solen, så skall denna under en kort tid undanskymmas, hvilket kallas en *central och total solförmörkelse*. Om båda himmelskropparne hafva samma synbara storlek, så varar förmörkelsen blott ett ögonblick. Synes månen deremot mindre än solen, så skall åskådaren i a, vid förmörkelsens midt, se månen omgifven af en smal, lysande ring af solen, hvilket kallas en *ringformig solförmörkelse*. Men detta gäller endast om punkten a, eller om alla de punkter, i hvilka en rät linia genom solens och månens medelpunkter genomskär jordens yta. En åskådare i punkten e på jorden, eller en annan punkt söder om denna linia, ser månens medelpunkt långt nordligare; i hvarje punkt norr om denna linia deremot sydligare.

För att en solförmörkelse skall kunna inträffa, måste således åtminstone en liten del af nymånens kant komma inom den ljusa konen vid F eller G, d. v. s. dess medelpunkts afstånd från konens axel AS, eller från jordbanan mot norr och söder, måste vara mindre än radien Fs af genomskärningen på samma ställe, ökad med månens egen radie.

För att en månförmörkelse kan ega rum, måste åtminstone någon del af fullmånens kant komma inom helskuggan i H eller K; således bör dess medelpunkts afstånd från konens axel mot nord eller syd, vara mindre än genomskärningens radie Hr, ökad med månens radie. Men storleken af dessa tvenne genomskärningar FG och HK är beroende af månens och solens afstånd från jorden i det ögonblick förmörkelsen inträffar och är altså olika vid särskilda förmörkelser. Jordens och månens banor äro nemligen icke fullkomliga cirklar, utan aflånga kretsar (ellipser) och det är en punkt i jordbanan, hvarest jorden inträffar den 1:ste Januari, som är närmast solen (perihelium) och en motsatt punkt, hvarest hon befinner sig den 1:ste Juli, och som är längst från solen (aphelium). Likaledes är det en punkt i månens bana, hvarest den är närmast jorden (perigæum) och en motsatt punkt, hvarest den befinner sig på sitt största afstånd från jorden (apogæum). Som nu en ny- eller fullmåne, hvilken möjligen kan förosaka en förmörkelse, inträffar i ett större eller mindre afstånd från perigæum eller apogæum och jorden vid samma tid i ett större eller mindre afstånd från aphelium eller perihelium, måste det bestämmas, huruvida en liten förmörkelse kan inträffa eller ej. Följande äro solens och månens största, medel- och minsta afstånd från jorden, uttryckte i jordradier (hvardera 595 svenska mil) äfvensom dessa himmelskroppars synbara diamentrar sedda från jorden på dessa afstånd.

Solens afstånd	24469	24065	23661	} jordradier.
Månens —	$62\frac{94}{100}$	$60\frac{31}{100}$	$56\frac{4}{100}$	
Sol.synb.diam.	$31'30''$	$32'22''$	$32'34''$	
Månens —	$29'22''$	$31'26\frac{1}{2}''$	$33'31''$	

Om, i fig. 2, S föreställer solen, ABC den bana, som under ett år beskrifves af jordens medelpunkt omkring solen, I jor-

den, NMFL månens bana omkring jorden och månens ställe i M, så belysas båda kloten endast på den hälften af deras yta, som vetter mot solen, hvaremot den andra sidan är mörk. Är månen i N på samma sida om jorden der jorden befinner sig (i konjunktion med solen) och står i söder om middagen, så vänder den sin mörka sida åt jorden och kan derföre icke synas. Detta kallas *nymåne*; ett par dagar före och efter nyet, är månen ännu för nära vid solen, och den del af dess upplysta, halvklot som vänder mot jorden, är för smal att kunna synas. Är han i F, således sedd från jorden, på den motsatta sidan af den hvarest solen befinner sig, (i opposition med solen) och står i söder om midnatten, så vänder han samma sida mot jorden som mot solen, och synes derföre, som en fullkomligt rund, lysande skifva hvilken kallas *fullmåne*. I hvarje annan punkt af linien, t. ex. i M, vänder mer eller mindre af det mörka halfklotet mot jorden, och en del af den runda skifvan synes då vara liksom bortskuren. Har han t. ex. i M efter nyet kommit 90 grader från solen, så ser man från jorden den halfva skifvan bortskuren på den venstra (östra) sidan; och detta kallas *första kvarteret*. Månen står då i söder omkring kl. 6 e. m.

(Se Fig. 2.)

Står han på den motsatta sidan i L, likaledes 90 grader från solen och kommer i söder kl. 6 om morgonen, så synes från jorden den halfva skifvan bortskuren på högra (vestra) sidan, hvilket kallas *sista kvarteret*. Ju närmare månen är intill N, desto smalare är den upplysta, skärformiga delen, som kan synas från jorden.

Då såväl jorden som månen kasta

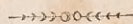
konformiga skuggor, Ia och Mb, hvilkas spetsar vända ifrån solen, så skall, i fall månens bana N M F L låge i samma plan, som jordbanan ABC (här papperets yta), månen vid hvarje fullmåne i F gå genom axeln af jordens helskugga och blifva centralt och totalt förmörkad; och vid hvarje nymåne i N skulle axeln af månens helskugga vetta rakt emot jordens medelpunkt. I den linie, hvarest denna axel genomskure jordens yta, skulle man således se en central solförmörkelse, hvilken, i händelse skuggkonen vore längre, än månens afstånd från punkten på jordens yta, skulle under någon kort tid blifva total, och, i fall den vore kortare, ringformig. Men månbanans plan, som går genom jordens medelpunkt, formerar en liten vinkel 5 grader med jordbanans plan ABC, sålunda att den ena hälften Kk ligger öfver (norrom) den andra hälften kFk, som är utmärkt med punkter, under (söderom) densamma. Då månen är i den första hälften Kk, säges han hafva *nordlig* och i den andra *sydlig latitud* (afstånd från jordbanan). Linien Kk, hvilken dessa planer skära hvarandra, kallas *nodlinien*, och som månen rör sig i riktningen FKL, kallas K den *uppstigande* och k den *nedstigande noden*. Om jorden är i I, så står månen vid nyet uti N öfver jordbanan, och man kan från jorden se solen under honom; vid fullmåne står han i F under jordskuggan Ia, och då blifver ingen, hvarken solförmörkelse vid ny- eller månförmörkelse vid fullmåne.

Under det att jorden med sin måne rör sig i sin bana uti riktningen CAB, kommer, under loppet af ett år, nodlinien Kk att tvenne gånger vända sig mot solens medelpunkt S. Drager man nemligen genom S en rät linia OP parallell (jennlöpande) med Kk, så skola

de båda punkter O och P, hvarest denna linia skär jordbanan, vara de i närheten af hvilka jorden måste befinna sig, om förmörkelse skall kunna inträffa. Är jorden t. ex. i O, under det att nymåne inträffar i **k**, så är den i den nedstigande noden, således i samma plan med jordens och solens medelpunkter, och en solförmörkelse måste då inträffa. Vore deremot månen vid samma tid i den uppstigande noden **K**, så skulle fullmånen gå genom jordskuggan och blifva förmörkad. Kommer jorden, efter ett halft års förlopp, till P, och nymånen i samma ögonblick inträffar uti uppstigande noden **K**, så uppkommer en solförmörkelse. Är deremot månen vid nedstigande noden i **k**, så inträffar en månformörkelse.

Men det är icke nödvändigt att jorden skall vara precis i någon af punkterna O eller P i det ögonblick ny- eller fullmåne inträffar. Som nemligen månbanans lutning mot jordbanan endast utgör 5 grader, kan månen vara temligen långt från noderna, utan att dess latitud blifver så stor, att icke en liten del af dess rand inträder i helskuggan vid fullmåne eller i den ljusa konen vid nymåne. Är dess latitud vid nyet icke större än $1^{\circ} 44'$, och således dess afstånd från noden icke mera än $20\frac{1}{3}$ grad, så kan en liten solförmörkelse blifva synlig någorstades i polartrakterna, eller nära nord- eller sydpolen, allteftersom månens latitud är nordlig eller sydlig; men är dess latitud mindre än $1^{\circ} 24'$, och således dess afstånd från noden mindre än $16\frac{1}{3}$ grad, så måste *säkert* en sådan förmörkelse blifva synlig i dessa trakter. Är månens latitud vid *fullmåne* icke större än $1^{\circ} 2'$, och således dess afstånd från någon af noderna mindre än 42 grader, så kan en liten månformörkelse inträffa; men är latituden mindre än

$32\frac{1}{3}$ minut, och således afståndet från noden mindre än 40 grader, så måste fullmånen *säkert* ingå i jordskuggan. Orsaken till dessa gränсор mellan vilkoren för en *möjligen* eller *säkert* inträffande förmörkelse, ligger i månens och solens olika afstånd från jorden, hvilket redan i det föregående blifvit förklaradt. (Forts.)

H. C. Ørsted.

Den man, som efter den store Berzelii frånfälle, var den *förste* i naturvetenskapernas rike här i Norden — Hans Christian Ørsted — är död. Icke blott hans fädernesland Danmark, utan äfven hela den vetenskapliga världen känner och ärar hans förtjenster. Det är icke allenast vetenskapen, som i honom förlorat en af de mest utmärkta medborgare i sanningens rike; äfven det praktiska lifvet saknar den man, hvars märkvärdiga och sinnrika upptäckter banat väg för nyttiga förbättringar i konsterna och hvars massa af kunskaper rigtat de män som nu vandra i hans fotspår. Danmark har att tacka isynnerhet Ørsted för den ståndpunkt, till hvilken realvetenskaperna i nämnde land stigit under de sistförflutna decennierna. Från honom utgick första idéen till den polytekniska läroanstalten i Köpenhamn, och för realiserandet af denna idé förstod han att öfvervinna alla hinder och svårigheter. Europa skulle utan honom, elektromagnetismens upptäckare, ännu hafva saknat många af de frukter, som de fysiska vetenskaperna utvecklat under de trenne sista decennierna. Elektriska telegrafer, fotografi, m. m. äro icke annat än användningar af de Ørstedska uppfinningarne.

Örsted föddes den 14 Augusti 1777 i Rudkjöbing, hvarest hans fader var Apothekare. Han hade mera att tacka sitt geni och sin vetgirighet för kunskapers inhemtande, än den tarfliga skolundervisning, hvilken han såsom barn erhö. Af långt större vigt var hans högt begåfvade faders dagliga inverkan samt det stöd och den uppmuntran att rastlöst framfå på vetenskapernas bana, som han fann hos sin yngre broder, A. S. Örsted, Danmarks nuvarande störste jurist. Under studentåren lefde båda bröderna såsom oskiljaktige i studier, ömsesidigt meddelande och väckande hvarandra till deras vetenskapliga mål.

Sedan Örsted tagit sin pharmaceutiska examen, sysselsatte han sig med medicinska studier, men föredrog sedermera naturvetenskaperna och filosofien, i hvilka ämnen han höll föreläsningar och utgaf flera alhandlingar, som sedermera trycktes under en gemensam titel: "Aanden i Naturen".*) "Detta arbete", säges i en recension af den svenska öfversättningen, "är en naturfilosofi af det mest fjerrskådande slag, och vid minnet af halfkunskapens många anspråksfulla men misslyckade försök i samma väg, kan verlden prisa sig lycklig att en så djupt invigd, så lugnt skarpsynt forskare som Örsted, icke ensamt stannade med sina blickar inom de omedelbara rönens horisont, utan stundom spanade bortom den, och antecknade hvad han såg." Det utgjorde ett af hufvudföremålen för Örstedes

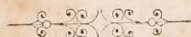
verksamhet att sprida kunskap om naturen äfven inom andra kretsar, än de egentligen studerandes. I mera än tre decennier fortfor, han att hålla föreläsningar öfver de framsteg och nya upptäckter, som nästan dagligen ägde rum inom naturvetenskapernas område. Ända till sin död var han direktör för Köpenhamns polyteknska läroanstalt. Han var en mycket verksam medlem af Danska Vetenskaps-Sällskapet, hvars sekreterare han var, alltsedan år 1815. Dessutom var han stiftare af Danska Sällskapet för Naturlärens spridande samt medlem af många andra vetenskapliga och industriella sällskaper i flera länder. Örsted gjorde, för vetenskapliga ändamål, flera resor utrikes och deltog med ifver, isynnerhet i skandinaviska naturforskarnes möten.

Örstedes vetenskapliga förtjenster blefvo rättvist erkända och hans år 1820 gjorda, viktiga upptäckt af elektromagnetismen förskaffade honom hedersmedaljer från Vetenskaps-Societeten i London och National-Institutet i Paris. Vid hans 50 åriga embets-jubileum, hvilken högtidliga minnesfest firades sistlidet år, bringades honom af en stor mängd af hans disciplar och medborgare yttringar af deras tacksamhet och högaktning.

Lika högt som han aktades af sina samtida, lika mycket älskades han af sina disciplar. Icke blott hans namnkunnighet såsom vetenskapsman, utan äfven hans personlighet, gaf dertill full anledning.

Örsted lefde en lång följd af år ensamt för vetenskaperna och fäderneslandet, innan han gifte sig. Först den 17:de Maj 1814 egde hans bröllopfest rum. En älskvärd hustru och en talrik familj omgäfvade honom, med hushg välsignelse, ända till hans lefnads slut, hvilket inträffade den 9 Mars innevarande år.

*) Aanden i Naturen af H. C. Örsted. Öfversättning af J. J. Åstrand. Göteborg, C. F. Arwidssons förlag, 1850. Pris 4 rdr bko.

H. C. Örsted.

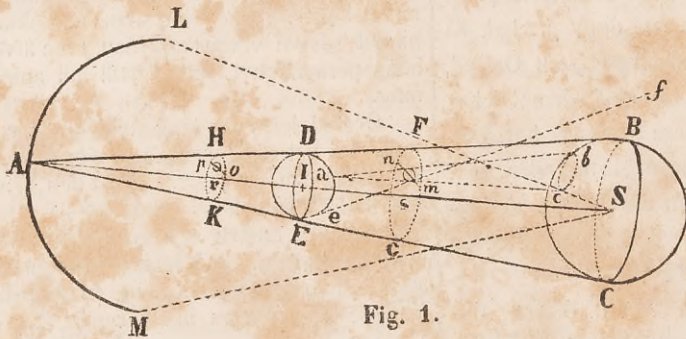

Fig. 1.

Göteborg, på C. F. Arwidssons förlag, tryckt hos C. Petersen 1851.